

Klima- og miljøhensyn i statens prosjektmodell

Merete Saugestad – Evalueringskonferansen 2016

Dagens mål

Skape en forståelse for
hvorfor statens prosjektmodell
kommer til kort
ved store globale miljøutfordringer

Invitere til refleksjoner og ideer
knyttet til hvordan statens prosjektmodell
kan forbedres
slik at verdens miljøutfordringer
blir håndtert tilfredsstillende

Ideen bak arbeidet

*Integrering av bærekrafthensyn
i prosjektledelse kan bidra vesentlig
til en mer bærekraftig framtid*

- Prosjekter står for en stor andel av verdens verdiskaping
- Store prosjekter har vanligvis lang levetid
- Store prosjekter kan potensielt ha vesentlige virkninger, både positive og negative, også på miljøet
- Det virker derfor fornuftig å integrere bærekrafthensyn i prosjektledelse

Jeg ønsket å bedre forstå
på hvilken måte og i hvilken grad bærekraft,
og spesielt globale klima- og miljøhensyn
blir ivaretatt gjennom prosjektledelse

Avgrensninger

Prosjektledelse

- Prosjektledelse
- Statens prosjektmodell
- Forstudie/Konseptevalueringsfasen
= velge riktig prosjekt
- Den samfunnsøkonomiske analysen

Bærekraft

- Bærekraft
Økonomi, sosiale forhold, miljø
- Miljøhensyn
- Verdens store globale miljøutfordringer

Alvorlige globale miljøutfordringer

- Lokale og regionale miljøutfordringer under kontroll
 - Globale
 - Alvorlige
 - Langvarige virkninger
 - Potensielt irreversible
 - Tett knyttet til måten vi lever på
1. CO₂-utslipp
Klimaendringer
 2. Ressursforbruk og ressursutarming
 3. Utslipp av miljøgifter
 4. Tap av biologisk mangfold

Jeg undersøkte bredt

Faglitteratur

Erfaringer fra reelle
investeringsprosjekter

Prosjektledelses-standarder

Den offisielle veilederen

Og dette fant jeg

Faglitteratur

- Gryende fagområde
- Fragmentert fagområde

Erfaringer fra reelle investeringsprosjekter

Prosjektledelses-standarder

Den offisielle veilederen

Og dette fant jeg

Faglitteratur

- Gryende fagområde
- Fragmentert fagområde

Erfaringer fra reelle investeringsprosjekter

Prosjektledelses-standarder

- Ingenting!

Den offisielle veilederen

Og dette fant jeg

Faglitteratur

- Gryende fagområde
- Fragmentert fagområde

Prosjektledelses-standarder

- Ingenting!

Erfaringer fra reelle investeringsprosjekter

- Finnes gode studier
- Ambisjonene er tilstede, men det glipper i gjennomføringen

Den offisielle veilederen

3 av 4 store offentlige investeringsprosjekter har miljøambisjoner*

ATKINS

Studie av 111 konseptvalgutredninger og kvalitetssikringer:

- Klimahensyn er en del av målbildet for 75% av prosjektene
- 40% av prosjektene presenterer klima som et overordnet eller viktig hensyn

*Concept-rapport nr. 37

Bruk av karbonprising har liten effekt på anbefalingen fra konseptvalgutredningen*

Karbonpris er benyttet i beregning av miljøvirkninger i 55% av konseptvalgutredningene

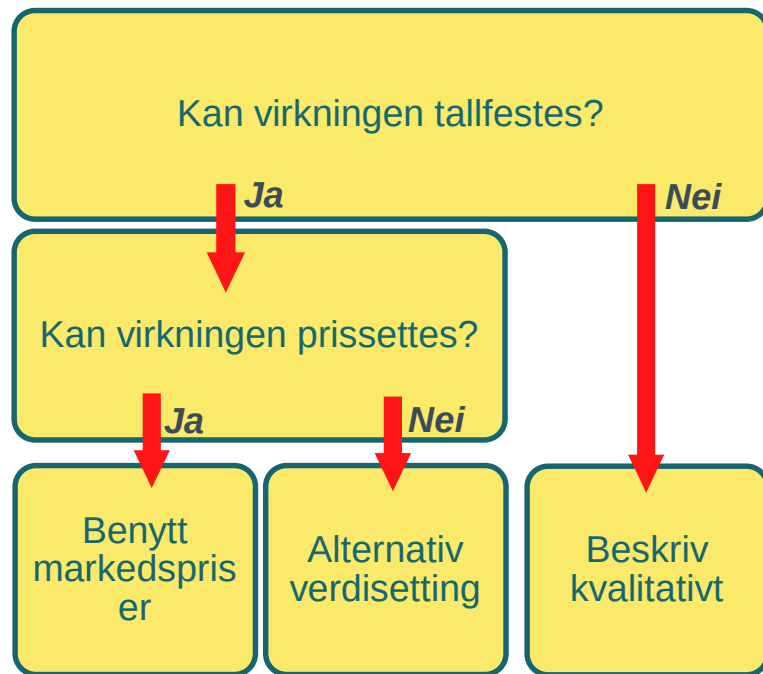
Bruk av karbonpris har

- marginal effekt på beregnet samfunnsøkonomisk lønnsomhet
- liten eller ingen innvirkning på rangeringen av prosjektene basert på lønnsomhet

*Concept-rapport nr. 37

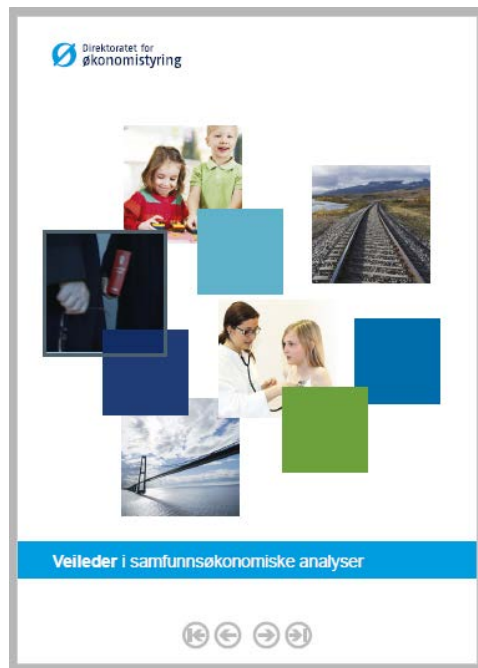
Ikke-prissatte effekter får en stemoderlig behandling*

- Ofte krevende å prissette miljøvirkninger
→ virkningene beskrives kvalitativt
= ikke-prissatte effekter
- 90% av rapportene inkluderer analyser av ikke-prissatte effekter
- Delvis uklart hvordan de ikke-prissatte virkningene defineres og avgrenses
- Enkelte av analysene av de ikke prissette virkningene framstår som rotete og uklare
- Frykt for ikke å virke «faglig» eller «objektiv» når ikke-prissatte virkninger evalueres

Den offisielle veilederen

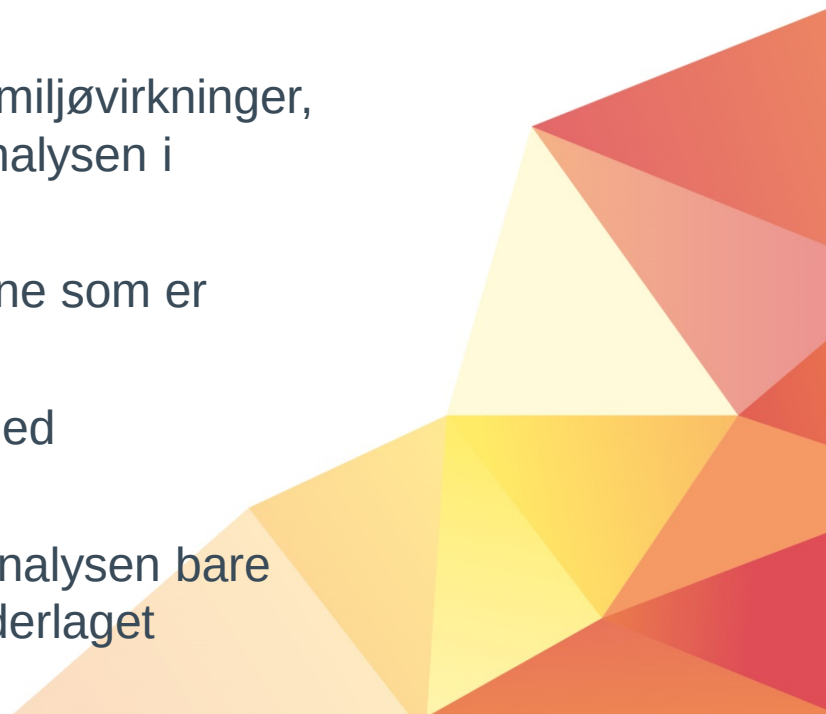
Ved første øyekast: 👍

Nærmere undersøkelser: ☹️

Ved første øyekast: 👍

- Begrep som miljø/klima/grønn dukker opp 101 ganger i veilederen som er på 185 sider
- Ingen tvil! Meningen at alle virkninger, også miljøvirkninger, skal vurderes i den samfunnsøkonomiske analysen i konseptvalgevalueringen
- Åpning for å beskrive kvalitativt de virkningene som er krevende å tallfeste og prissette
- Føre-var-prinsippet blir nevnt i forbindelse med miljøvirkninger
- Det påpekes at den samfunnsøkonomiske analysen bare bør være en del av det totale beslutningsunderlaget

Nærmere undersøkelser: ☹️

- Tar ikke høyde for overordnede begrensninger
- Anbefaler bruk av markedspriser for verdisetting
- Forutsetter at virkninger og kostnader er utbyttbare
- Langtidsvirkninger gis liten verdi

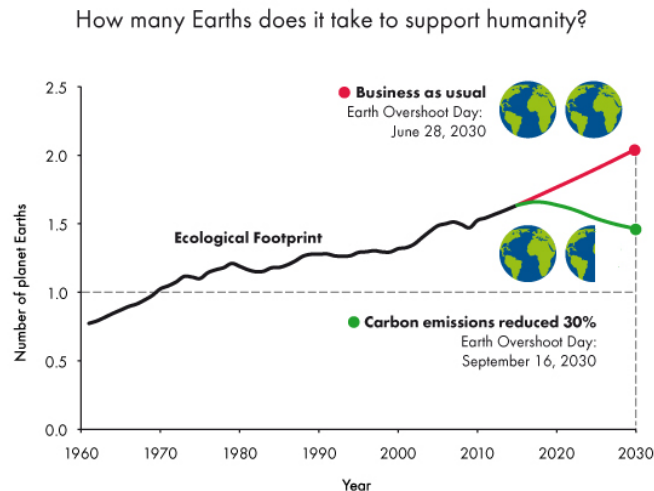

Tar ikke høyde for faktiske begrensninger

Faktiske begrensninger i jordklodens evne til å

- produsere fornybare ressurser
- tilby ikke-fornybare ressurser
- absorbere avfall og forurensning

www.footprintnetwork.org

Anbefaler bruk av markedspriser for verdisetting, men dette er ikke egnet for miljøgoder

- Fellesgoder har ikke noen markedspris
- Markeder som mangler (missing markets)
 - Fattige
 - Fremtidige generasjoner
- Mangel på informasjon
- Verdier knyttet til natur og miljø

Forutsetter at virkninger og kostnader er utbyttbare

ATKINS

Langtidsvirkninger
gis liten verdi

*Verdens store miljøproblemer
utfordrer metodikken
i statens prosjektmodell,
og det er en fare for
å ende opp med gal konklusjon*

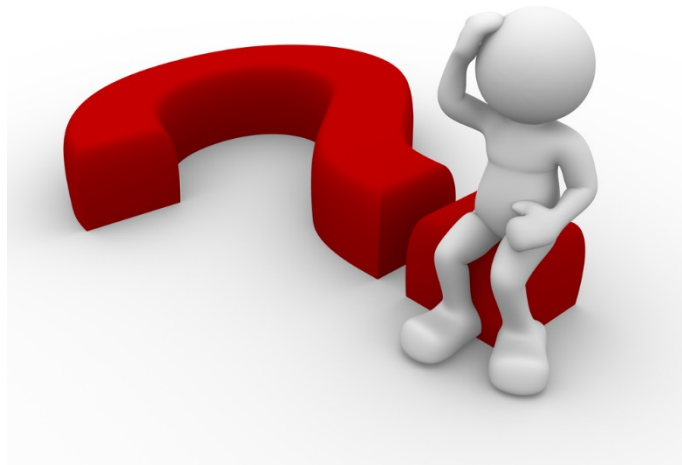

Den samfunnsøkonomiske analysen... ...er en modell

Så hva gjør man?

Tre grep for å styrke metodikken

1. Sette overordnede miljøkrav til tiltakene
2. Styrke eksisterende modell
3. Utvide metodikken

Tre grep for å styrke metodikken

1. Sette overordnede miljøkrav til tiltakene
2. Styrke eksisterende modell
3. Utvide metodikken

Tre grep for å styrke metodikken

1. Sette overordnede miljøkrav til tiltakene
2. Styrke eksisterende modell
3. Utvide metodikken

Utvide metodikken

«Whatever is omitted from the preanalytic vision cannot be recaptured by subsequent analysis [...] Correcting the vision requires a new preanalytic act, not further analysis of the old vision»

Daly og Farley (2011)

		Prosjektets livssyklus		
		Produksjon	Bruk og drift	Avvikling
Globale miljøutfordringer	CO ₂ -utslipp Klimaendringer			
	Ressursforbruk og ressursutarming			
	Utslipp av miljøgifter			
	Tap av biologisk mangfold			

*Bli med på reisen
med å videreutvikle metodikken
for konseptvalgutredninger slik at
globale klima- og miljøutfordringer
blir tilstrekkelig håndtert*

Anerkjenn at dagens metodikk kommer til kort

- Tar ikke høyde for overordnede begrensninger i jordklodens kapasitet
- Anbefaler bruk av markedspriser for verdisetting
- Forutsetter at virkninger og kostnader er utbyttbare
- Langtidsvirkninger gis liten verdi

Videreutvikle metodeverket

1. Sett overordnede miljøkrav til tiltakene
2. Styrk eksisterende modell
3. Utvid metodikken

Takk for meg!

ATKINS

Spørsmål eller innspill?

Kontakt meg gjerne

- Merete Saugestad
- merete.saugestad@atkinsglobal.com
- +47 9717 6618